

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Семенової Олени Юріївни «Андрагогічний підхід у підготовці здобувачів вищої освіти» подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Автор дослідження звернулася до актуальної проблеми дослідження, адже сучасні тенденції розвитку загальноєвропейського освітньо-наукового простору вимагають передусім приведення професійної підготовки здобувачів вищої освіти у відповідність до нових вимог, зокрема, означених європейською та національною рамкою кваліфікацій. Останні орієнтують не стільки на уніфікацію форм і змісту підготовки здобувачів за першим – бакалаврським, другим – магістерським та третім – освітньо-науковим рівнями вищої освіти, скільки на значне підвищення якості освітнього процесу завдяки активізації академічної мобільності його провідних суб'єктів, дотримання настанов академічної доброчесності та застосування засобів студентоцентрованого навчання.

Слід зазначити, що текст дисертації комплексно охоплює широке коло питань стосовно виконання поставлених завдань дослідження з опорою на значний обсяг відповідних інформаційних джерел та чітко сконцентровану наукову позицію автора.

Дисертаційна робота виконувалася відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти (нині кафедра педагогіки спеціальної освіти) Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка «Соціально-професійне становлення особистості» (державний реєстраційний номер 0116U003481). Автором досліджувався аспект, пов'язаний з проектуванням та експериментальною перевіркою моделі модернізації підготовки здобувачів вищої освіти на засадах андрагогічного підходу в напрямку формування в них андрагогічної культури.

Аналіз тесту дисертації засвідчує, що основні положення дослідження викладено змістовно й послідовно, з дотриманням чинних вимог щодо їх обґрунтування. Семенова О. Ю. коректно й чітко сформулювала мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження.

Дисертаційна робота характеризується єдністю змісту, який відповідає поставленій меті. Текст дисертації оформлено згідно чинних вимог МОН України. Не викликає заперечень логіка подання результатів дослідження, відповідно до якої в першому розділі – «Андрагогічний підхід як предмет наукових досліджень» – автором проаналізовано чинники актуалізації проблеми андрагогічного підходу в теорії професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Аналіз наукових джерел дозволив Семеновій О. Ю. розкрити сутність і специфіку андрагогічного підходу, виокремлено провідні чинники актуалізації цінності андрагогічного підходу в системі сучасної вищої освіти.

Слід наголосити на тому, що у роботі продемонстровано, що практичне застосування ідей та засобів андрагогічного підходу в сучасних закладах вищої освіти зумовлює необхідність розробки альтернативних – андрагогічних моделей організації професійної підготовки здобувачів першого – бакалаврського, другого – магістерського й третього – освітньо-наукового (доктор філософії) рівнів вищої освіти, оскільки вони за своїми інтелектуальними характеристиками, віковими особливостями, життєвими планами, пізнавальними й професійними інтересами, а також соціально-психологічними параметрами, визнані науково-педагогічною спільнотою дорослими й достатньо «зрілими» суб'єктами освітнього процесу й власної життєдіяльності, яка відбувається в умовах специфічного – інформаційного суспільства

У другому розділі – «Андрагогічний підхід як концептуальна основа модернізації підготовки здобувачів вищої освіти» – спроектовано модель модернізації підготовки здобувачів вищої освіти на засадах андрагогічного підходу, яка функціонує в єдності мотиваційно-цільового, концептуально-стратегічного, організаційно-діяльнісного, змістовно-технологічного й діагностико-результативного блоків та спрямована на формування в них андрагогічної культури; розкрито сутність та структуру андрагогічної культури особистості.

У третьому розділі дисертації – «Досвід експериментального впровадження андрагогічного підходу у підготовку здобувачів вищої освіти» – розкрито сутність експерименту з модернізації підготовки здобувачів вищої освіти на засадах андрагогічного підходу, у ході якого впроваджено варіативну модель формувального експерименту, спрямованого на перевірку дидактичної потужності авторської моделі модернізації професійної підготовки здобувачів вищої освіти на засадах андрагогічного підходу та, зокрема, ефективності запропонованих психолого-педагогічних умов стосовно формування в них андрагогічної культури.

Ознайомлення з текстом дисертації дає всі підстави розглядати її як цілісне й завершене дослідження, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Вагомими, що відповідають сучасним вимогам, є впровадження та апробація результатів дисертаційного дослідження. Результати дослідження достатньо широко обґрунтовано і впроваджено в освітянську практику різних регіонів України. Результати роботи пройшли належну апробацію на конференціях різного рівня.

Всі наукові положення й висновки дисертації є обґрунтованими.

Основні положення й результати дисертаційного дослідження викладено в 19 публікаціях, із них – 1 стаття у науковому наукометричному виданні (WOS), 1 стаття – у закордонному науковому виданні (монографії), 5 статей – у фахових наукових виданнях України, 12 статей – в матеріалах науково-практичних конференцій.

Аналізуючи повноту викладення результатів дослідження в опублікованих працях Семенової О. Ю. констатую:

– кількість публікацій здобувача за темою дисертації у наукових фахових виданнях України, наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection, відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502);

– у висновках до кожного розділу роботи наведений перелік праць здобувача, які відображають основний зміст розділу.

Отже, представлення результатів наукової роботи, кількість та обсяг публікацій, їх повнота розкриття змісту дисертації відповідає вимогам щодо дисертаційних праць, поданих на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною працею дисертантки. Усі наукові результати, викладені в роботі, отримані автором особисто. У дослідженні використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується посиланням на джерело опублікування.

Виходячи із зазначеного, є підстави вважати дисертаційну роботу Семенової О. Ю. дослідженням, що має теоретичну і практичну значущість.

Водночас робота Семенової О. Ю. містить положення, які спонукають до дискусії. До них можна віднести такі:

1. У другому розділі дисертації обґрунтовано педагогічні умови, які забезпечують ефективність модернізації підготовки здобувачів вищої освіти на засадах андрагогічного підходу в напрямку формування в них андрагогічної культури: насичення змісту навчальних дисциплін та методики їх викладання концептуальними положеннями андрагогіки як теорії освіти дорослих; стимулювання рефлексивної позиції тих, хто навчається, в професійному самовизначенні з врахуванням специфіки розвитку їхніх когнітивних структур як дорослих; опора на індивідуальний досвід та здатність здобувачів вищої освіти як дорослих ідентифікувати себе в соціально-професійному контексті під час організації виробничої практики. Вважаємо, що даний розділ значно посилює б врахування потенціалу комп'ютерних технологій в умовах онлайн навчання.

2. На нашу думку, третій розділ дисертації перенасичений таблицями, які варто було б перенести в додатки, щоб розвантажити текст роботи.

3. З огляду на теоретичну та практичну значущість дисертації, висловлюємо побажання щодо висвітлення її результатів у вигляді навчально-методичного посібника.

Проте висловлені зауваження і побажання не знижують загальної високої оцінки проведеного дослідження.

Вважаю, що дисертаційна робота на тему «Андрагогічний підхід у підготовці здобувачів вищої освіти» є завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке містить нові науково обґрунтовані результати, одержані здобувачем особисто, які мають практичну та теоретичну цінність, відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), а її автор Семенова Олена Юріївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Рецензент

Д.п.н., професор

Т. В. Окольніча

